

Uzasadnienie do projektu budżetu na 2026 rok.

Przedłożony projekt budżetu zakłada uzyskanie dochodów w wysokości **54.784.612,84 zł**, w tym dochody bieżące – 53.108.652,84 zł (96,94 % planu ogółem), dochody majątkowe – 1.675.960,00 zł (3,06 % planu ogółem).

Łącznie wydatki na 2026 rok wynoszą **57.467.795,57 zł**. Wydatki bieżące wynoszą 53.001.070,22 zł (92,23 % planu ogółem), a wydatki majątkowe – 4.466.725,35 zł (7,77 % planu ogółem).

Planowane dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących o 107.582,62 zł, tym samym planowane jest osiągnięcie tzw. nadwyżki operacyjnej, choć w kolejnych latach należy podejmować działania, które spowodują generowanie znacznie wyższej nadwyżki.

W dniu 1 października 2024 roku uchwalona została nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która wprowadziła istotne zmiany w zasadach ustalania dochodów jst z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). Dochody z tych tytułów obliczone zostały jako procent od dochodów podatników z terenu Gminy (dotychczas naliczany był na podstawie podatku należnego).

Wysokość udziału w PIT wynosi dla gmin 7% dochodów podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze, a udziału w CIT – 1,6% dochodów podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze Gminy.

Wymienione dochody ustalone zostały na podstawie danych za rok 2024, zwaloryzowanych o 14,9% dla PIT i o 14,3% dla CIT.

Należne dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych planowane są w wysokości **18.470.326,00 zł** (kwota wyższa w stosunku do 2025 roku o 1.899.084,80 zł), natomiast należne dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych – **216.414,00 zł** (kwota wyższa w stosunku do 2025 roku o 172.933,17 zł).

Rok 2026 to kolejny, w którym Gmina otrzymywać będzie subwencję ogólną po ustaleniu tzw. potrzeb finansowych (26.036.719,00 zł), które muszą być wyższe niż kwota kalkulacyjna (12.604.865,00 zł) – zgodnie z art. 86 nowej ustawy, Gmina otrzyma różnicę między powyższymi kwotami wynoszącą **13.431.854,00 zł** (kwota niższa w stosunku do 2025 roku o 1.711.722,65 zł).

W 2026 roku nie jest planowana rezerwa subwencji, która w 2025 roku wynosiła 598.329,32 zł.

Plan dochodów bieżących w zakresie subwencji i dotacji opracowano na podstawie informacji Ministra Finansów, informacji Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego i informacji Krajowego Biura Wyborczego.

W zakresie podatku od nieruchomości przewiduje się niewielki wzrost stawek, natomiast, w przypadku podatku od środków transportowych nie proponuje się zmiany stawek.

Podstawę do ustalenia podatku rolnego na rok 2026 ustalono w wysokości określonej w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 października

2025 roku, to jest 66,42 zł za 1 dt (spadek podstawy w stosunku do roku 2025 o 19,92 zł – 4,9 %). Stawka podatku rolnego za 1 ha przeliczeniowy wynosić będzie 166,05 zł, natomiast w przypadku gruntów nie stanowiących gospodarstwa rolnego stawka tego podatku wyniesie 332,10 zł. W związku ze znacznym spadkiem podstawy, przewiduje się niższe dochody z tytułu podatku rolnego o 720.000,00 zł.

Podstawę ustalenia podatku leśnego stanowi średnia cena sprzedaży drewna za trzy kwartały 2025 roku, ogłoszona przez Prezesa GUS Komunikatem z dnia 17 października 2025 roku – wyniosła ona 281,37 zł za 1 m³ i jest wyższa od ubiegłorocznej o 4,02 zł za 1 m³. Gmina Jeziorany należy do gmin o niskiej lesistości, dlatego też podatek leśny nie stanowi znaczącej pozycji w budżecie.

W zakresie dochodów z tytułu opłaty za odpady, plan dochodów opracowano na podstawie przyjętych przez Radę Miejską stawek.

Dochody z tytułu opłat za usługi cmentarne, przyjęto na podstawie stawek obowiązujących w 2025 roku.

Pozostałe dochody bieżące przyjęto na podstawie analizy wykonania budżetu za III kwartały 2025 roku z uwzględnieniem przewidywanych wpływów.

W dochodach bieżących występują również w części płatności ze środków unijnych przeznaczone na wydatki bieżące: w ramach środków z Krajowego Planu Odbudowy za sporządzenie planu ogólnego gminy Jeziorany – zadania przewidziane do zrealizowania w latach 2025-2026, za które, po sporządzeniu planu w 2026 roku wpłyną do budżetu środki w łącznej wysokości 125.000,00 zł.

W zakresie dochodów ze sprzedaży mienia przewiduje się uzyskanie dochodów w wysokości 310.000,00 zł.

Dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności przewiduje się w wysokości 25.000,00 zł.

Planowane dochody z tytułu refundacji w części wydatków funduszu sołeckiego przewidziano w wysokości 30.000,00 zł – ostateczna kwota możliwych od osiągnięcia dochodów z tego tytułu będzie mogła być wprowadzona do budżetu po zakończeniu roku budżetowego 2025.

Pozostałe dochody majątkowe wynikają z pozyskania środków z Krajowego Planu Odbudowy w wysokości 1.310.960,00 zł na realizację zadania „Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Radostowie”.

Przygotowując projekt budżetu w zakresie wydatków bieżących, zabezpieczono środki na wzrost wynagrodzeń o 3%, zgodnie z projektem ustawy budżetowej

W 2026 roku odpis na ZFŚS przyjęto na podstawie założeń do projektu budżetu, określonych Zarządzeniem Nr 102/2025 Burmistrza Jezioran z dnia 23 września 2025 r. to jest odpis podstawowy na pracownika – 2.914,00 zł, odpis na nauczyciela – 6.157,65 zł. Ustalenie kwoty odpisu podstawowego na 2026 r. możliwe będzie po ogłoszeniu przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2025 roku i w drugim półroczu 2025 roku – stanowi on 37,5% wynagrodzenia, które stanowiło kwotę wyższą.

W projektowanym budżecie, zabezpieczone zostały środki na PPK finansowane przez pracodawców, stanowiące 1,5% środków na wynagrodzenia, przewidzianych do wydatkowania od uczestników PPK.

Pozostałe wydatki bieżące zaplanowane zostały w wysokościach zapewniających realizację zadań własnych oraz w części uwzględniają wnioski kierowników poszczególnych jednostek gminy.

Zgodnie z wnioskami, w ramach funduszu sołeckiego, przewidziano wydatki budżetu w łącznej wysokości 622.612,78 zł.

Wydatki na zadania zlecone, głównie w zakresie pomocy społecznej, planowane są w kwocie 4.755.719,01 zł.

W związku ze spadkiem dochodów z tytułu subwencji oraz podatku rolnego, konieczne było ograniczenie wydatków bieżących, ujętych we wnioskach. Tym samym, między innymi: zmniejszono plan wydatków na zakup materiałów na drogi i na remont dróg (rozdział 60016), znacznie ograniczono plan wydatków na remont budynków komunalnych (rozdział 70005 i 70007), po dokładnej analizie wydatków na wynagrodzenia w Urzędzie, zdecydowanie zmniejszono plan, dodatkowo zmniejszono plan wydatków na zakup materiałów, i usług remontowych (rozdział 75023), zmniejszono również wydatki na wynagrodzenia CUW (rozdział 75085), zmniejszono wydatki na zakup wyposażenia OSP (rozdział 75412), zmniejszono wydatki oświaty na wynagrodzenia, zakup materiałów, pomocy dydaktycznych, usług, dotacji dla niepublicznego przedszkola, w związku z malejącą liczbą dzieci (dział 801), zaplanowano środki wyłącznie na osoby przebywające w DPS (rozdział 85202), zmniejszono wydatki na umowy zlecenia oraz zakup usług w MOPS i nie przewidziano środków na wzrost wynagrodzeń ponad 3% (rozdział 85219), zmniejszono dotację podmiotową i celową dla MOK (rozdział 92109) oraz podmiotową dla MBP (rozdział 92116), zmniejszono wydatki na remont OSiR (rozdział 92601).

Wydatki bieżące uwzględniają odpowiedzialne gospodarowanie środkami publicznymi, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

W planowanych na 2026 rok wydatkach majątkowych przewiduje się zabezpieczenie wkładu własnego na realizację zadań, na które pozyskano środki zewnętrzne lub planuje się pozyskanie środków zewnętrznych, głównie z Funduszu dopłat, Krajowego Planu Odbudowy oraz innych środków krajowych i unijnych. Jako wydatki majątkowe, występują również wydatki w ramach funduszu sołeckiego, dotacje oraz wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów.

Planowane wydatki majątkowe szczegółowo wskazane zostały w załączniku nr 3a i 3b do projektu budżetu.

Przedłożony projekt budżetu zakłada deficyt w wysokości 2.683.182,73 zł, który pokryty zostanie środkami pozostałymi po rozliczeniu budżetu gminy za 2025 roku w wysokości 93.182,73 zł oraz kredytem w wysokości 2.590.000,00 zł.

Projekt budżetu zakłada całkowitą spłatę ośmiu z czternastu kredytów (1 z 2015 roku, 2 z 2017 roku, 4 z 2018 roku i 1 z 2019 roku) – przewidziane do spłaty kredyty

mają wysoka marżę (około 2%), a harmonogramy spłaty obecnych kredytów obciążają budżet w każdym roku kwotą około 2.000.000,00 zł.

Spłata kredytów zgodnie z obecnymi harmonogramami przy nadwyżce operacyjnej planowanej na 2026 rok w wysokości ok.107 tys. zł, stanowi dla gminy znaczne obciążenie.

Uwzględniając powyższe, proponuje się zaciągnięcie w 2026 roku kredytu w wysokości 9.600.000,00 zł na wcześniejszą spłatę kredytów w kwocie 5.070.000,00 zł, na spłatę kredytów zgodnie z harmonogramami w wysokości 1.900.000,00 zł, na spłatę nowego kredytu w wysokości 40.000,00 zł oraz na sfinansowanie deficytu, wynikającego z planowanych zadań inwestycyjnych w wysokości 2.590.000,00 zł.

Po zaciągnięciu kredytu w wysokości 9.600.000,00 zł w 2026 roku, pozostaną jeszcze do spłaty kredyty z 2016 roku, 2021 roku, 2022 roku (2), 2023 roku i 2024 roku, a raty w roku 2027 zmniejszą się do kwoty 951.000,00 zł, w roku 2028 – do kwoty 809.568,02 zł, natomiast w roku 2029 i 2030 – do 990.000,00 zł.

Biorąc pod uwagę rosnące wydatki bieżące, przewiduje się ich pogłębioną analizę, jednocześnie należy poszukiwać możliwości wygenerowanie dochodów bieżących, co w konsekwencji powinno umożliwić gminie wypracowywanie odpowiedniej nadwyżki operacyjnej.